

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

10. detsember 2020*

Apellatsioonkaebus – Riigiabi – Õhutranspordisektor – Maapealne teenindus Milano-Linate (Itaalia) ja Milano-Malpensa (Itaalia) lennujaamades – Nende lennujaamade haldaja kapitalisüstid oma 100protsendilise osalusega tütarettevõtjasse, kes nimetatud teenuseid osutab – Riigi osalus haldaja kapitalis – Otsus, millega tunnistatakse need riigiabi meetmed ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks – ELTL artikli 107 lõige 1 – Mõisted „riigi ressursid“, „riigile omistatav meede“ ja „majanduslik eelis“ – Eraettevõtja põhimõte – Erainvestori kriteerium – Tõendamiskoormis – Keerulised majanduslikud hinnangud – Kohtuliku kontrolli intensiivsus – Tõendite moonutamine

Kohtuasjas C-160/19 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 22. veebruaril 2019 esitatud apellatsioonkaebus,

Comune di Milano (Itaalia), esindajad: *avvocati* A. Mandarano, E. Barbagiovanni, S. Grassani ja L. Picciano,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: D. Recchia, G. Conte ja D. Grespan,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev (ettekandja), Euroopa Kohtu president K. Lenaerts teise koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud M. Ilešič, A. Kumin ja T. von Danwitz,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 4. juuni 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 16. juuli 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

otsuse

- 1 Comune di Milano (Milano linn, Itaalia) palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 13. detsembri 2018. aasta otsus Comune di Milano vs. komisjon (T-167/13, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2018:940), millega Üldkohus jättis rahuldamata tema hagi nõudega tühistada komisjoni 19. detsembri 2012. aasta otsus (EL) 2015/1225 kapitali suurendamiste kohta, mida ettevõtja SEA SpA tegi ettevõtja SEA [Handling] SpA kasuks [(SA.21420 (C 14/10) (ex NN 25/10) (ex CP 175/06))] (ELT 2015, L 201, lk 1, edaspidi „vaidlusalune otsus“).

Vaidluse taust

- 2 SEA SpA on äriühing, kes haldab Milano-Linate (Itaalia) ja Milano-Malpensa (Itaalia) lennujaamu. Aastatel 2002–2010 (edaspidi „asjasse puutuv ajavahemik“) olid tema omanikud peaaegu täies ulatuses avaliku sektori asutused, nimelt kuulus 84,56% kapitalist Milano linnale, 14,56% Provincia di Milanole (Milano provints, Itaalia) ja 0,88% teistele avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele aktsionäridele. 2011. aasta detsembris omandas F2i – Fondi Italiani per le infrastrutture SGR SpA tema hallatava kahe fondi arvel 44,31% suuruse osaluse SEA kapitalis, sealhulgas ühe osa Milano linnale kuulunud kapitalist (29,75%) ja kogu Milano provintsile kuulunud osaluse (14,56%).
- 3 Kuni 1. juunini 2002 osutas SEA maapealse teeninduse teenuseid Milano-Linate ja Milano-Malpensa lennujaamadele ise. Pärast seda, kui jõustus 13. jaanuari 1999. aasta seadusandlik dekreet nr 18, millega rakendatakse direktiivi 96/67/EÜ juurdepääsu kohta maapealse käitluse turule ühenduse lennujaamades (decreto legislativo n. 18 – Attuazione della direttiva 96/67/CE relativa al libero accesso al mercato dei servizi di assistenza a terra negli aeroporti della Comunità, GURI regulaarne lisa nr 28, 4.2.1999), viis SEA vastavalt nõukogu 15. oktoobri 1996. aasta direktiivi 96/67/EÜ juurdepääsu kohta maapealse käitluse turule ühenduse lennujaamades (EÜT 1996, L 272, lk 36; ELT eriväljaanne 07/02, lk 496) artikli 4 lõikes 1 ette nähtud kohustusele läbi oma maapealse teenindusega seotud tegevuse ja oma muu tegevuse raamatupidamisliku ja õigusliku eraldamise. Selleks asutas ta uue äriühingu SEA Handling SpA, mis on täielikult tema kontrolli all ja millele tehti ülesandeks hakata alates 1. juunist 2002 osutama Milano-Linate ja Milano-Malpensa lennujaamadele maapealse teeninduse teenuseid.
- 4 Milano linnavalitsus, SEA ja ametiühinguorganisatsioonid sõlmisid 26. märtsil 2002 kokkuleppe (edaspidi „26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkulepe“), mis nägi ette järgmist:

„Milano linnavalitsus [...] kinnitab, et [...]

- SEA jääb maapealse teeninduse teenuseid osutava ettevõtja enamusosanikuks vähemalt viieks aastaks;
- SEA-l on kohustus teavitada ametiühinguorganisatsioone võimalikest partneritest ning esitada neile tutvumiseks ettevõtja äriplaan ja struktuur [...] SEA ja ametiühinguorganisatsioonide vaheline tulevane kokkulepe jõustub pärast kõnealuse äriplaani esitamist ja selle ametiühinguorganisatsioonidega läbi rääkimist;
- kokkulepitav liikuvuskava peab nägema ette lahenduse võimalike üleliigsete töötajate jaoks, välistatud peab olema kollektiivne koondamine ning SEA-l peab olema kohustus korraldada asjaomaste töötajate üleviimine, ümberõpe, soodustused vabatahtliku lahkumise korral ning tugimeetmed pensionile jäämise korral;
- uude ettevõtjasse üleviimise korral peavad töötajatel säilima kõik olemasolevad õigused ning nende töökoht peab olema tagatud viie järgneva aasta jooksul;

- SEA ja tema võimalikud partnerid peavad tagama kulude ja tulude tasakaalu ning üldise majandusliku raamistiku, säilitades haldussuutlikkuse ja parandades oluliselt ettevõtja võimalusi riigisestel ja rahvusvahelistel turgudel tegutsemiseks;
- ta pöördub asjaomaste ministeeriumide ja lennujaamade valdajate poole, et võetaks vastu sätted, mis tagavad töötajatele töökoha säilimise maapealse teeninduse teenuste tegevuse konkurentsile avamisel korral, sealhulgas lennujaamade haldajatele turvalisuse ja usaldusväarsuse valdkonnas kehtestatud selliste kohustuste täitmiseks, mis puudutavad ka maapealse teenindusega seotud töötajaid.

Ja lõpuks tagavad linnavalitsus ja ametiühinguorganisatsioonid käesoleva kokkuleppe täitmise järelevalve ning hindavad regulaarselt selle rakendamise eri etappe selleks ettenähtud koosolekute käigus.“

- 5 Neid kohustusi kinnitasid SEA ja ametühingute vahel muu hulgas 4. aprillil 2002 ja 19. juunil 2003 sõlmitud kokkulepped, milles korrati otsesõnu 26. märtsi 2002. aasta kokkuleppe sisu.
- 6 SEA Handling sai asjasse puutuval ajavahemikul SEA-lt kapitali sissemaksete vormis toetust kogusummas 359,644 miljonit eurot (edaspidi „kõnealused meetmed“). Toetused oli mõeldud SEA Handlingu tegevuskahjumi katmiseks, kusjuures sama ajavahemiku kogukahjum oli 339,784 miljonit eurot: ligikaudu 43,639 miljonit eurot (2002. aastal), 49,489 miljonit eurot (2003. aastal), 47,962 miljonit eurot (2004. aastal), 42,430 miljonit eurot (2005. aastal), 44,150 miljonit eurot (2006. aastal), 59,724 miljonit eurot (2007. aastal), 52,387 miljonit eurot (2008. aastal), 29,7 miljonit eurot (2009. aastal) ja 13,4 miljonit eurot (2010. aastal).
- 7 SEA Handling sai kõnealuste meetmete raames SEA-lt järgemööda järgmised summad: 39,965 miljonit eurot (2002. aastal), 49,132 miljonit eurot (2003. aastal), 55,236 miljonit eurot (2004. aastal), 40,229 miljonit eurot (2005. aastal), 60,439 miljonit eurot (2006. aastal), 41,559 miljonit eurot (2007. aastal), 25,271 miljonit eurot (2008. aastal) ja 47,810 miljonit eurot (2009. aastal).
- 8 Euroopa Komisjon sai 13. juuli 2006. aasta kirjaga kaebuse väidetavate riigiabimeetmete kohta, mida SEA Handlingule olevat antud.
- 9 Komisjon teatas 23. juuni 2010. aasta kirjaga Itaalia ametiasutustele oma otsusest algatada ELTL artikli 108 lõikes 2 sätestatud ametlik uurimismenetlus.
- 10 Komisjon võttis 19. detsembril 2012 vastu vaidlusaluse otsuse. Ta leidis selle otsuse punktis 191, et SEA Handlingu kahjumi katmiseks kasutatud rahalised vahendid pärinevad avalikust sektorist, kuna nende allikaks on SEA, mille kapitalist 99,12% kuulus vaadeldaval ajavahemikul Milano linnale ja Milano provintstile.
- 11 Otsuse punktides 192–217 järeldas komisjon, et kõnealused meetmed on omistatavad Itaalia riigile, tuginedes viiele tõendile: esiteks käesoleva kohtuotsuse punktides 4 ja 5 mainitud ametiühingute kokkulepped ja muud dokumendid, teiseks SEA juhtkonna eriline sõltumine Milano linnast, kolmandaks SEA haldusnõukogu liikmete poolt Milano linnale edastatud kuupäevata lahkumisavaldused, neljandaks Milano-Malpensa ja Milano-Linate lennujaamade tegevuse tähtsus Milano linna poliitikates ning viiendaks asjaolu, et kapitali suurendamise näol oli tegemist erakorraliste meetmetega, kuivõrd need pidi kinnitama SEA üldkoosolek. Eeskätt tegi komisjon nende tõendite alusel järelduse ühtse strateegia ja Itaalia avaliku sektori asutuste pideva kaasatuse kohta, mille tõttu leiab komisjon, et ta ei pea kõiki sekkumisi ükshaaval analüüsima.

- 12 Otsuse punktides 219–315 kontrollis komisjon erainvestori kriteeriumile vastavust, lähtudes Itaalia ametiasutuste, SEA ja SEA Handlingu esitatud andmetest, mis puudutavad 1) kahjumi katmise mitmeaastast strateegiat, 2) kapitali suurendamisi 2002. aastal, 3) valitsevat olukorda kapitali suurendamise otsuste tegemise ajal, 4) alternatiivseid võimalusi kahjumi katmisele, 5) SEA kontserni valitud ärimudelit SEA Handlingu pakutavaid teenuseid ise osutada, 6) SEA Handlingu ümberkorraldamist ja SEA sellekohaseid eesmärke, 7) SEA Handlingu järjestikuseid majandustulemusi ning 8) nende tulemuste võrdlust teiste ettevõtjate majandustulemustega. Analüüsi lõpus jõudis komisjon järeldusele, et sellele kriteeriumile ei vasta ükski kõnealustest meetmetest.
- 13 Vaidlusaluse otsuse resolutsioonis märkis komisjon muu hulgas, et kapitali suurendamised, mis SEA igal aastal asjasse puutuvas ajavahemikus SEA Handlingu kasuks tegi, kujutavad endast ELTL artikli 107 kohast riigiabi (artikkel 1), ning et kõnealune riigiabi, mis on antud vastuolus ELTL artikli 108 lõikega 3, on siseturuga kokkusobimatu (artikkel 2). Seetõttu kohustas ta Itaalia Vabariiki selle abi abisaajalt tagasi nõudma (artikli 3 lõige 1).

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 14 Üldkohtu kantseleisse 18. märtsil 2013 saabunud hagiavaldusega esitas Milano linn hagi, milles ta palus esimese võimalusena vaidlusalune otsus tühistada ja teise võimalusena tühistada vaidlusaluse otsuse artiklid 3–5.
- 15 Milano linn esitas hagi põhjendamiseks neli väidet, millest esimene ja teine väide puudutasid ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumist seetõttu, et komisjon ühelt poolt tuvastas ebaõigesti, et toimus riigi ressursside ülekandmine ja et kõnealused meetmed olid omistatavad Itaalia riigile, ning teiselt poolt rikkus erainvestori kriteeriumi.
- 16 Üldkohus jättis vaidlustatud kohtuotsusega hagi rahuldamata ja mõistis kohtukulud välja Milano linnalt.

Poolte nõuded

- 17 Milano linn palub Euroopa Kohtul tühistada nii vaidlustatud kohtuotsus kui ka vaidlusalune otsus ning mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 18 Komisjon palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja Milano linnalt.

Apellatsioonkaebus

- 19 Milano linn esitab apellatsioonkaebuse põhjendamiseks neli väidet, millest esimene ja neljas väide puudutavad ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumist seeläbi, et Üldkohus ühelt poolt tuvastas ebaõigesti, et toimus riigi ressursside ülekandmine ja järeldas, et kõnealused meetmed on omistatavad Milano linnale, ning teiselt poolt rikkus erainvestori kriteeriumi. Teises ja kolmandas väites, mis käsitlevad samuti kõnealuste meetmete omistamist Milano linnale, väitis viimane, et Üldkohus kohaldas tõendamiskoormise põhimõtteid ebaõigesti ning moonutas faktilisi asjaolusid ja tõendeid.

Esimene väide, mis käsitleb riigiabi mõistet

Esimese väite esimene osa, mis käsitleb riigi ressursside mõistet

– Poolte argumendid

- 20 Milano linn väidab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta tugines vaidlustatud kohtuotsuse punktides 65 ja 66 tema enamusosalusele SEAs ja valitseva mõju eeldusele komisjoni 16. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/111/EÜ liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantssuhete läbipaistvuse ning teatavate ettevõtjate finantsläbipaistvuse kohta (ELT 2006, L 318, lk 17) artikli 2 punkti b mõttes, ilma et ta oleks kontrollinud, kas komisjon on tõendanud sellise mõju olemasolu või lausa SEA ressursside haldamist tema kasuks.
- 21 Kõigepealt asjaolu, et SEA haldusnõukogu ja järelevalvenõukogu liikmed nimetas enamusaktsionär, ei tõenda kehtivaid Itaalia äriühinguõiguse norme silmas pidades mingil moel, et SEA rahalised vahendid olid püsivalt avaliku sektori asutuste kontrolli all.
- 22 Seejärel märgib Milano linn, et direktiivi 2006/111 õiguslik alus on ELTL artikkel 106, mitte ELTL artikkel 107, mistõttu ei ole viimati nimetatud sättes sisalduvate mõistete hindamisel asjakohane lähtuda selle direktiivi loogikast.
- 23 Viimaseks leiab Milano linn, et kohtupraktika järgi on vahendite üle püsiva avaliku kontrolli nõue täidetud vaid juhul, kui konkreetsetest asjaoludest lähtuvalt on asjaomased vahendid püsivalt avaliku sektori asutuste käsutuses – käesoleval juhul see nii ei olnud. Euroopa Kohus on sellega seoses oma 13. septembri 2017. aasta otsuses ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671) leidnud, et ainuüksi asjaolust, et riigil on äriühingutes enamusosalus, ei saa järeldada sellise valitseva mõju olemasolu, mis võimaldab suunata nende äriühingute vahendite kasutamist. Lisaks tuleb tõendada, et riik on andnud juhiseid seoses abi andmiseks eraldatud vahendite haldamisega.
- 24 Komisjon väidab, et Üldkohus tegi otsuse *ultra petita*, kui ta analüüsis vaidlustatud kohtuotsuses riigi ressursside ülekandmise toimumist, kuigi nagu vaidlustatud kohtuotsuse punktides 55–58 ja 64 selgub, ei esitanud Milano linn esimeses kohtuastmes SEA vahendite riigi ressurssideks kvalifitseerimise vastu ühtegi argumenti. Seega ei ole tema hinnangul lubatav, et Milano linn vaidleb käesolevas apellatsioonimenetluses vastu Üldkohtu analüüsile väite kohta, mida esimeses kohtuastmes ei esitatud. Ühtlasi vaidleb komisjon vastu Milano linna argumentidele sisulistes küsimustes.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 25 Apellatsioonkaebuse esimese väite esimese osa vastuvõetavuse puhul vastab tõele, nagu märgib komisjon, et Üldkohus hindas SEA poolt SEA Handlingule üle kantud vahendite riiklikku päritolu, ilma et Milano linn oleks talle konkreetselt sellekohast argumenti esitanud, ning sellele osutas tähelepanu ka Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 64.
- 26 Kuid nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 25 märkis, nähtub esimeses kohtuastmes esitatud hagiavaldusest selgelt, et Milano linn vaidles esimese väite raames esitatud argumentide toel vastu nii kõnealuste meetmete omistamisele kui ka eraldatud vahendite riiklikule päritolule. Järelikult ei teinud Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 65 ja 66 esitatud kaalutlustega otsust *ultra petita*, mistõttu tuleb komisjoni argumendid apellatsioonkaebuse esimese väite esimese osa vastuvõetamatuse kohta tagasi lükata.

- 27 Selle väiteosa põhjendatuse kohta tuleb esmalt märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peavad meetme kvalifitseerimiseks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabiks“ olema täidetud kõik järgmised tingimused. Esiteks peab esinema riigipoolne sekkumine või sekkumine riigi ressursside abil. Teiseks peab sekkumine potentsiaalselt kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab see andma soodustatud isikule valikulise eelise. Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Arriva Italia jt, C-385/18, EU:C:2019:1121, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Seega, et eeliseid saaks lugeda ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses abiks, peavad need esimesena nimetatud tingimuse kohaselt ühest küljest olema vahetult või kaudselt antud riigi ressurssidest ja teisest küljest olema riigile omistatavad (18. mai 2017. aasta kohtuotsus Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, punkt 14 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Mis puudutab konkreetsemalt tingimust, et eelis oleks vahetult või kaudselt antud riigi ressurssidest, siis tuleneb kindlalt väljakujunenud kohtupraktikast, et mõiste „abi“ on laiem kui mõiste „toetus“, sest abi mõiste ei hõlma mitte üksnes sooritusi positiivses tähenduses, näiteks toetusi endid, vaid ka erinevas vormis sekkumisi, mis leevendavad äriühingu eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mis seetõttu ei ole küll toetused selle sõna kitsas tähenduses, ent on siiski samalaadsed ja samasuguste tagajärgedega (18. mai 2017. aasta kohtuotsus Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Sellega seoses on Euroopa Kohus varem leidnud, et ELTL artikli 107 lõige 1 hõlmab kõiki rahalisi vahendeid, mida avaliku sektori asutused saavad reaalset ettevõtjate toetamiseks kasutada, sõltumata sellest, kas need vahendid kuuluvad või ei kuulu alaliselt riigivara hulka. Järelikult, isegi kui kõnealusele meetmele vastavad summad ei ole alaliselt riigikassa käsutuses, piisab nende kvalifitseerimiseks riigi ressurssideks asjaolust, et need on pidevalt avaliku kontrolli all ja seega pädevate riigiasutuste käsutuses (18. mai 2017. aasta kohtuotsus Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Mis puudutab täpsemalt riigi osalusega äriühinguid nagu SEA, siis on Euroopa Kohus samuti otsustanud, et riik saab sellistele äriühingutele valitseva mõju avaldamise kaudu juhtida nende vahendite kasutamist, rahastamaks vajaduse korral konkreetseid eeliseid teiste ettevõtjate kasuks (18. mai 2017. aasta kohtuotsus Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Sellega seoses tuleb ettevõtja, mis kuulub peaaegu 100% avaliku sektori asutustele, kes nimetavad ka selle ettevõtja haldusnõukogu liikmed, lugeda riigi kontrolli all olevaks riigi osalusega ettevõtjaks, kuna need avaliku sektori asutused võivad avaldada tegelikult sellele ettevõtjale otsesest või kaudset valitsevat mõju (vt selle kohta 16. mai 2002. aasta kohtuotsus Prantsusmaa vs. komisjon, C-482/99, EU:C:2002:294, punktid 33 ja 34).
- 33 Riigi ressursse kaasatakse ka kohalikule omavalitsusele 100% kuuluva ettevõtja poolt tagatiste andmisega, kuna nende tagatistega kaasneb piisavalt konkreetne majanduslik risk, mis võib tekitada sellele ettevõtjale kulusid (vt selle kohta 17. septembri 2014. aasta kohtuotsus Commerz Nederland, C-242/13, EU:C:2014:2224, punkt 30).
- 34 Samuti juhul, kui riigil on sellistele äriühingutele valitseva mõju avaldamise kaudu täiesti võimalik juhtida nende vahendite kasutamist, rahastamaks vajaduse korral konkreetseid eeliseid teiste ettevõtjate kasuks, ei oma tähtsust asjaolu, et kõnealuseid vahendeid haldavad avalikust võimust eraldiseisvad üksused või et need ressursid on eraõiguslikku päritolu (9. novembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, punktid 47 ja 48).

- 35 Praegusel juhul nähtub sellest kohtupraktikast, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 65 ja 66 võis Üldkohus õigusnormi rikkumata järeldada tõsiasi, et SEA aktsiad kuulusid peaaegu tervenisti ja otse avaliku sektori asutustele, nende hulgas Milano linnale, ja tõsiasi, et viimane nimetas SEA haldusnõukogu ja järelevalvenõukogu liikmed kas otse või oma enamushääle kaudu selle äriühingu üldkoosolekul, et SEA poolt SEA Handlingule antud rahalised vahendid tuleb kvalifitseerida riigi ressurssideks.
- 36 Vastupidi Milano linna väidetele ei kummuta seda järeldust ei vaidlustatud kohtuotsuse punktis 65 olev viide direktiivi 2006/111 artikli 2 punktile b ega 13. septembri 2017. aasta kohtuotsuses ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671) esitatud seisukohad.
- 37 Nimelt, isegi kui viide direktiivile 2006/111 ei oleks praeguses asjas asjakohane, piisaks ühelt poolt käesoleva kohtuotsuse punktis 35 esitatud asjaoludest, kinnitamaks Üldkohtu järeldust riigi ressursside kasutamise kohta.
- 38 Teiselt poolt, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 33 ja 34, ilmneb 13. septembri 2017. aasta kohtuotsuse ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671) punktides 27 ja 31–35, et selle kohtuotsuse aluseks olnud asjaolud erinevad käesolevas menetluses esinevatest asjaoludest. Nimelt oli selles kohtuotsuses arutuse all roheline energia ostukohustus, mis kehtis asjaomase liikmesriigi seadusandliku sekkumise alusel elektritarnijatele, sõltumata sellest, kas enamusosalus nende kapitalis kuulus riigile või eraettevõtjatele. Niisiis eelis, mis asjaomase liikmesriigi kui seadusandja sekkumisega võidi anda, ei tulenenud sellest, et riik võis enamusaktsionärina asjaomaste riigi osalusega äriühingute üle kontrolli teostada, ning seega ei saanud seda kõnesoleva kohtuotsuse punktides 32–35 esitatud asjaoludel kvalifitseerida riigi ressurssidest rahastatud eelisena.
- 39 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimese väite esimene osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Esimese väite teine osa, mis käsitleb kõnealuste meetmete omistatavust

– Poolte argumendid

- 40 Milano linn väidab, et Üldkohus rikkus ELTL artikli 107 lõiget 1, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 80, et tõendamaks, et Milano linn oli seotud kõnealuste meetmete andmisega, ei olnud vaja esitada positiivset tõendit, vaid piisas üksnes sellest, et seotuse puudumine on ebatõenäoline.
- 41 Milano linn selgitab selle kohta, et selleks, et mitte laiendada riigiabi mõistet, on Euroopa Kohus lisanud orgaaniliste sidemete omistatavuse kriteeriumile kitsama kriteeriumi, milleks on riigi aktiivne osalemine asjasse puutuvate meetmete vastuvõtmisel, kusjuures riigi osalemine peab olema tuvastatav ja sellel peab olema iga võetud meetmega piisavalt tugev konkreetne põhjuslik seos. Seega tuleb Milano linna sõnul tõendada, et kõik meetmed võeti riigi algatusel või isegi, et riik sekkus meetmete kavandamise etapis, et riik oma kontrolliõigust tegelikult kasutas ja et riigil oli iga vastu võetud otsuse üle otsustav mõju.
- 42 Milano linna hinnangul ei ole praegusel juhul selliseid tõendeid esitatud, kuna Üldkohus kasutas seotuse puudumise ebatõenäosuse kriteeriumi, mistõttu tegi ta omistatavuse tõendamisstandardi kindlakstegemisel ilmse vea.
- 43 Komisjon märgib alustuseks, et Milano linn kritiseerib üksnes vaidlustatud kohtuotsuse punkti 80, milles vaid korratakse kohtupraktikast tulenevaid põhimõtteid omistatavuse mõiste kohta, mis on esitatud sama kohtuotsuse punktis 75, mistõttu on see väiteosa osaliselt vastuvõetamatu või tulemusetu. Üldkohus ei ole igal juhul tuginenud vääralt omistatavuse mõistele ega kasutanud negatiivseid eeldusi või kohaldanud ebaõiget tõendamisstandardit.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 44 Kõigepealt tuleb tagasi lükata komisjoni argumentid apellatsioonkaebuse esimese väite teise osa vastuvõetamatus kohta, sest Milano linn vaidleb ühemõtteliselt vastu õiguspõhimõtetele, millele Üldkohus SEA tegevuse Milano linnale omistamisel tugines. Siinjuures ei ole iseenesest tähtis, kas Üldkohus käsitles neid samu põhimõtteid vaidlustatud kohtuotsuse erinevates osades.
- 45 Sisulisest aspektist meenutati käesoleva kohtuotsuse punktis 28, et selleks, et eeliseid saaks lugeda ETL artikli 107 lõike 1 tähenduses abiks, peavad need selles sättes esimesena nimetatud tingimuse kohaselt ühest küljest olema vahetult või kaudselt antud riigi ressurssidest ja teisest küljest peavad need olema riigile omistatavad.
- 46 Mis puudutab täpsemalt tingimust, et riigi osalusega ettevõtja võetud meede, millega antakse eeliseid, peab olema riigile omistatav, siis tuleb märkida, et riigile omistatavust ei saa järeldada ainuüksi asjaolust, et eelised andis riigi kontrollitav riigi osalusega ettevõtja. Isegi kui riik saab riigi osalusega ettevõtjat kontrollida ja avaldada valitsevat mõju kõnealuse ettevõtja tegevusele, ei saa automaatselt eeldada, et seda kontrolli konkreetsel juhul ka tegelikult teostatakse. Lisaks tuleb uurida, kas avaliku sektori asutused olid ühel või teisel moel seotud nende meetmete vastuvõtmisega (vt selle kohta 17. septembri 2014. aasta kohtuotsus *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Sellisel juhul ei ole nõutav, et üksikasjaliku uurimise alusel oleks tõendatud, et avaliku sektori asutused kallutasid konkreetselt riigi osalusega ettevõtjat kõnealuseid abimeetmeid võtma. Riigi osalusega ettevõtja võetud abimeetme riigile omistatavuse võib tuletada tõendite kogumist, mis nähtuvad juhtumi asjaoludest ja meetme võtmise kontekstist (17. septembri 2014. aasta kohtuotsus *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 18. mai 2017. aasta kohtuotsus *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 48 Eskätt omavad tähtsust kõik tõendid, mis konkreetse juhtumi puhul osutavad kas avaliku sektori asutuste seotusele meetme vastuvõtmisega või sellise seotuse puudumise ebatõenäosusele, arvestades sealjuures ka meetme ulatust, sisu ja selle tingimusi, või siis nende asutuste mitteseotusele kõnealuse meetme vastuvõtmisega (vt 17. septembri 2014. aasta kohtuotsus *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Samamoodi ei saa ainuüksi asjaolu, et riigi osalusega ettevõtja on asutatud kapitaliühingu vormis üldnormide alusel, pidada piisavaks – arvestades autonoomiat, mille niisugune õiguslik vorm võib talle anda –, välistamaks seda, et niisuguse äriühingu võetud abimeedet saaks käsitada riigile omistatavana. Kontrolli olemasolu ja sellest johtuv tegelik võimalus valitsevat mõju avaldada teevad võimatuks selle, et algusest peale oleks välistatud, et sellise äriühingu võetud meedet saaks riigile omistada, ning seega on võimatu välistada ohtu, et aluslepingus sisalduvatest riigiabieeskirjadest on mööda mindud – vaatamata sellele, et riigi osalusega ettevõtja õiguslik vorm kui selline on asjakohane kui üks tõend teiste hulgas, mis võimaldab konkreetsel juhul järeldada, kas riik on seotud või mitte (18. mai 2017. aasta kohtuotsus *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Praegusel juhul tuleb tõdeda, et Üldkohus kohaldas põhimõtteid, mida Euroopa Kohus on väljendanud oma lahendites, mida käesoleva kohtuotsuse punktides 46–49 meenutati, kui ta kontrollis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 80–88, kas tõendid, millele komisjoni vaidlusaluse otsuse põhjendustes 195–200 tugines, annavad alust eeldada, et Milano linn oli kõnealuste meetmete vastuvõtmisega seotud.

- 51 Ühelt poolt selgub nendest põhimõtetest eeskätt, et vastupidi Milano linna väidetele ei olnud komisjon kohustatud tõendama ega Üldkohus kindlaks tegema, et avaliku sektori asutused kallutasid konkreetselt riigi osalusega ettevõtjat kõnealuseid meetmeid võtma.
- 52 Teiselt poolt ei ole vaja otsustada selle üle, kas käesoleva kohtuotsuse punktis 48 meenutatud kohtupraktika järgi võis komisjon tugineda eranditult tõenditele, mis osutavad, et avaliku sektori asutuste seotus on konkreetsel juhul ebatõenäoline. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 38–44 märkis, on Milano linna argumentides lähtunud vaidlustatud kohtuotsuse ekslikult tõlgendusest, mille kohaselt Üldkohus mõonis, et komisjon võis kõnealuste meetmete riigile omistatavuse tuvastamisel tugineda üksnes sellele, et Milano linna mitteseotus meetmete vastuvõtmisega on ebatõenäoline.
- 53 Esmalt leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 80–83, et esiteks pandi 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppe tingimustega SEA-le selge ja täpne kohustus hüvitada vähemalt viie aasta jooksul SEA Handlingu kahjum. Teiseks leidis Üldkohus, et kokkuleppe alla kirjutamisega andis Milano linn – ühtlasi ka SEA enamusaktsionärina – ametlikult oma heakskiidu mitte üksnes selle kohustuse seadmiseks, vaid ka selleks, et SEA seda kohustust hiljem järgib ja rakendab. Kolmandaks tegi Üldkohus selle põhjal järelduse, et Milano linna aktiivne osalemine kokkuleppe läbirääkimisel ja sõlmimisel on peamine tõend selle kohta, et Itaalia avaliku sektori asutused osalesid kõnealuste meetmete andmises.
- 54 Seejärel luges Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 84–87 faktiliste asjaolude hindamisel positiivset tõendusväärtust omavaks SEA Handlingu haldusnõukogu koosolekute protokollid, asjaolu, et Milano linnapea oli aastal 2006 nõudnud SEA haldusnõukogu esimehe ametist lahkumist, mille ta ka saavutas, ning kuupäevata lahkumisavaldused, mis haldusnõukogu liikmed linnapeale väidetavalt esitasid.
- 55 Viimaseks kinnitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 88 seda, mida komisjon sedastas vaidlusaluse otsuse punktis 210, nimelt et kõnealused meetmed on „olulised otsused“; selle asjaolu põhjal jõudis komisjon samas punktis muu hulgas järeldusele, et Milano linna mitteseotus nende meetmete vastuvõtmisega on ebatõenäoline.
- 56 Seega tuleneb vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 80–88 selgelt, et Üldkohus tuvastas, et on olemas positiivsed tõendid selle kohta, et konkreetsel juhul on Milano linn seotud kõnealuste meetmete vastuvõtmisega, ning et Üldkohus mõonis nende positiivsete tõendite alusel, et komisjon võis tugineda ka Milano linna seotuse puudumise ebatõenäosusele vähemalt mõningate kõnesolevate meetmete vastuvõtmisega pärast seda, kui oli sõlmitud 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkulepe.
- 57 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimese väite teine osa ja seega esimene väide tervikuna põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Teine väide, mis käsitleb tõendamiskoormise põhimõtteid

Teise väite esimene osa, mis käsitleb väidetavalt ebavõrdset tõendamiskoormist

– Poolte argumendid

- 58 Milano linn väidab, et Üldkohus ei hinnanud tähelepanelikult Milano linna esitatud tõendeid, kui ta kokkuvõtlikult ja vaidlusaluse otsuse kaalutluste sõna-sõnalt kordamisega piirdudes jättis esitatud tõenditega vaidlustatud kohtuotsuse punktides 89–94 arvestamata, pidades neid ebapiisavaks, et lükata ümber ebatõenäosus, et Milano linn ei ole kõnealuste meetmetega seotud.

- 59 Nõnda toimides lubas Üldkohus komisjonil tugineda seotuse puudumise ebatõenäosuse negatiivsele tõendile, samas kui ta nõudis Milano linnalt positiivseid ja kindlaid tõendeid seotuse puudumise kohta, millega pandi talle kohustus tõendada võimatut (*probatio diabolica*).
- 60 Eelöeldut kinnitab eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punkt 82, kus Üldkohus lükkas tagasi Milano linna argumendi, et ta osales 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppe sõlmimisel vaid poliitilise vahendajana, kuigi ametiühingute esindajate *ad hoc*-vande all antud avaldused seda asjaolu kinnitasid. Peale selle, et Üldkohus ei omistanud nendele avaldustele mingit väärtust, pidas ta asjasse puutumatuks ka fakti, et ametiühingute kokkuleppel oli personali ja tööhõive eest vastutava abilinnapea allkiri, mitte eelarve eest vastutava abilinnapea allkiri.
- 61 Komisjon leiab, et Milano linna argumendid on vastuvõetamatud, kuna ta palub Euroopa Kohtul faktilisi asjaolusid uuesti hinnata. Igal juhul ei muutnud Üldkohus omistatavuse puudumise tõendamist võimatuks ega jaotanud tõendamiskoormist ebavõrdset, vaid hindas hoolsalt nii omistatavuse kui ka mitteomistatavuse kohta käivaid tõendeid.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

- 62 Milano linna etteheite kohta, et Üldkohus tugines kõnealuste meetmete omistatavuse kohta järelduse tegemisel üksnes sellele, et Milano linna mitteseotus meetmete vastuvõtmisega on ebatõenäoline, märgiti juba käesoleva kohtuotsuse punktides 52 ja 56, et need argumendid lähtuvad vaidlustatud kohtuotsuse ekslikust tõlgendusest, kuna Üldkohus tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 80–88, et on olemas positiivsed tõendid, mis näitavad konkreetselt, et Milano linn oli kõnealuste meetmete vastuvõtmisega seotud.
- 63 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 48 märkis, hindas Üldkohus kohtupraktikas välja töötatud põhimõtteid arvestades pealegi samal viisil Milano linna esitatud tõendeid, mis viimase sõnul kinnitavad, et ta ei ole kõnealuste meetmete vastuvõtmisega seotud.
- 64 Seega hindas Üldkohus kõikide komisjoni ja Milano linna esitatud tõendite puhul nii nende tõendusliku väärtuse kasuks ja kahjuks rääkivaid asjaolusid kui ka tõendite kaalukust mõjutavaid asjaolusid. Järelikult hindas Üldkohus poolte esitatud argumente ja tõendeid võrdväärselt ning tegi oma järelduse pärast kõikide esile toodud asjaolude üksikasjalikku analüüsimist.
- 65 Seetõttu, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 49 märkis, ei ole Üldkohtu poolt Milano linna argumentide tagasilükkamine vastupidi viimase väidetele tingitud mitte sellest, et Üldkohus kohustas esitama positiivsed ja kindlad tõendid, et Milano linn ei ole kõnealuste meetmete vastuvõtmisega seotud, ega sellest, et Üldkohus jaotas tõendamiskoormise ebavõrdset, vaid sellest, kuidas Üldkohus hindas kõikide esitatud tõendite tõenduslikku väärtust.
- 66 Viimaseks tuleb osas, milles Milano linna eesmärk on käesoleva kohtuotsuse punktis 60 kokkuvõtlikult esitatud argumentidega Üldkohtu asjaomane hinnang kahtluse alla seada, asuda seisukohale, nagu komisjon õigesti märkis, et sellega soovitakse faktiliste asjaolude uuesti hindamist, mis Euroopa Kohtu pädevusse ei kuulu (vt selle kohta 30. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, punkt 97).
- 67 Järelikult tuleb teise väite esimene osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Teise väite teine osa, mis käsitleb tõendamist

– Poolte argumendid

- 68 Milano linn on arvamisel, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 73 ja 83, et komisjonil oli alust asuda seisukohale, et Milano linna tõendatud aktiivne osalemine 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppe sõlmimisel oli iseenesest piisav, et pidada teda seotuks kõnealuste meetmete andmisega, mida tuleb käsitada üheainsa sekkumisena.
- 69 Nimelt oleks komisjon pidanud kohtupraktika kohaselt tõendama asjasse puutuval ajavahemikul iga võetud rekapitalizeerimismeetme omistatavust, kuna need erisugused meetmed olid üksteisest täiesti eraldiseisvad. Ehkki Euroopa Kohus on tõdenud, et riigi mitut järjestikust sekkumist võib käsitada üheainsa sekkumisena, tohib seda teha vaid tingimusel, et sekkumised on nende ajalist järjekorda, eesmärki ja ettevõtja olukorda arvestades niivõrd tihedalt omavahel seotud, et neid on võimatu üksteisest eraldada. Lisaks laiendas Üldkohus meetme omistatavuse suhtes ekslikult kõnealust kohtupraktikat, mis seondub riigi ressursside ja eraettevõtja kriteeriumiga.
- 70 Selle kohta märkis Milano linn enda sõnul Üldkohtule esiteks, et väidetavaid tõendeid omistatavuse kohta on vähe, nende kvaliteet ei ole rahuldav ning neil puudub kõnealuste meetmetega otsene seos. Edasi leidis ta, et ei ole õige väide, et Itaalia ametiasutused ja SEA tunnistasid, et oli olemas SEA Handlingu ümberkorraldamiseks vajaliku perioodi kestel kahjumi katmise mitmeaastane strateegia, kuna vastavasisulistest väidetest viidatakse üksnes SEA Handlingu saneerimisstrateegiale. Lõpuks väidab Milano linn, et rekapitalizeerimiste kontekst ei olnud kunagi sama.
- 71 Komisjon väidab vastu, et kui piirata Euroopa Kohtu praktikat, mis puudutab vajalikke tingimusi, et riigi mitut järjestikust sekkumist saaks käsitada üheainsa sekkumisena, üksnes riigi ressursside ja eraettevõtja kriteeriumidega, ei oleks see asjaomase kohtupraktika sisu ja loogikaga kooskõlas. Lisaks piirdub Milano linn üksnes sellega, et palub Euroopa Kohtul faktilisi asjaolusid uuesti hinnata, mis ei ole apellatsioonistmes lubatav.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 72 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kuigi riik võib sekkuda mitmes vormis ja sekkumisi tuleb analüüsida nende tagajärgede põhjal, ei saa välistada, et riigi mitut järjestikust sekkumist tuleb ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamise eesmärgil käsitada ühe sekkumisena. Selline olukord võib ette tulla eelkõige siis, kui järjestikused sekkumised, võttes eelkõige arvesse nende ajalist järjekorda, eesmärki ja ettevõtja olukorda sekkumise hetkel, on niivõrd tihedalt omavahel seotud, et neid on võimatu üksteisest eraldada (4. juuni 2015. aasta kohtuotsus komisjon vs. MOL, C-15/14 P, EU:C:2015:362, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Larko vs. komisjon, C-244/18 P, EU:C:2020:238, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 73 Kuivõrd see kohtupraktika käsitleb ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamisel riigi sekkumisi kui selliseid ja eeldab, et riigi sekkumisi tuleb analüüsida objektiivselt nende tagajärgede põhjal, ei saa see olla kohaldatav vaid osale kriteeriumidest, mida selles sättes nimetatakse. Seega, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 54 märkis, võib kõnealune kohtupraktika olla kohaldatav ka niisuguste sekkumiste riigile omistatavuse kriteeriumi suhtes.
- 74 Siit järeldub, et vastupidi Milano linna väidetele ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 71 sellele samale kohtupraktikale viitas ja kohaldas seda seejärel kõnealuste meetmete Milano linnale omistatavuse analüüsimisel.

- 75 Lisaks, nagu komisjon õigesti väidab, piirdub Milano linn vaid sellega, et palub käesoleva kohtuotsuse punktis 70 kokkuvõtlikult esitatud argumentides anda uus hinnang faktilistele asjaoludele võrreldes Üldkohtu poolt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 72 ja 73 antud hinnanguga, ent nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 66 viidatud kohtupraktikast ilmneb, ei ole see apellatsiooniasemes lubatav.
- 76 Seetõttu tuleb teise väite teine osa ja seega teine väide tervikuna osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Kolmas väide, mis puudutab tõendite moonutamist

Poolte argumentid

- 77 Milano linn väidab, et Üldkohus moonutas 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkulepet, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 77, et kokkulepe nägi ette SEA selge ja täpse kohustuse säilitada vähemalt viie aasta jooksul SEA Handlingu kulude ja tulude tasakaal ning üldine majanduslik raamistik, ning järeldas sellest, et nimetatud kohustuse alusel pidi SEA hüvitama SEA Handlingu võimaliku kahjumi, mis võis mõjutada tema majandustegevuse jätkuvust.
- 78 Milano linn selgitab siinjuures, et selle kokkuleppega ei pandud SEA-le kohustust SEA Handlingut rekapiitalseerida, kuna kokkuleppes ei mainita ei kahjumit, rekapiitalseerimist ega isegi mitte SEA kohustusi, kui niisugused sündmused peaksid aset leidma. Üldkohus tõlgendas seega kokkulepet tänase päeva seisuga hilisemast rekapiitalseerimisest lähtudes ega asetanud ennast kokkuleppe sõlmimise konteksti. Vastavalt kokkuleppe tingimustele asutati SEA Handling aga selleks, et pakkuda konkurentsi teistes Itaalia lennujaamades ja seega positiivset kasvustsenaariumi silmas pidades.
- 79 Milano linn täpsustab, et ta küll „kinnitas“ 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppe ühes klauslis, et säilitatakse SEA Handlingu „kulude ja tulude tasakaal ning üldine majanduslik raamistik“; selline klausel asub aga kahe klausli vahel, mis käsitlevad personali vähendamist ja SEA Handlingu tegevuse laiendamist teistele turgudele, ehk meetmete vahel, mis võimaldavad rekapiitalseerimist vältida. Lisaks viidatakse kokkuleppes uute aktsionäride võimalikule osalemisele SEA Handlingu kapitalis, mis suurendaksid tema häid väljavaateid. Samuti kinnitatakse kokkuleppes, et säilitatakse SEA Handlingu haldussuutlikkus, parandamaks veelgi enam tema võimalusi konkureerida edukalt riigisisestel ja rahvusvahelistel turgudel.
- 80 Sellest järeldub, et Milano linn ei võtnud 26. märtsi 2002. aasta kokkuleppes ühtegi rekapiitalseerimisega seotud sisulist või juriidilist kohustust.
- 81 Komisjon leiab, et Milano linn piirdub üksnes sellega, et vaidleb väidetava moonutamise ettekäändel vastu hinnangule, mille Üldkohus andis tõenditele SEA tegevuse Milano linnale omistamise kohta, mistõttu on need argumentid vastuvõetamatud. Igal juhul on need argumentid täiesti alusetud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 82 ELTL artikli 256 lõike 1 teisest lõigust ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust tuleneb, et üksnes Üldkohus on pädev esiteks tuvastama faktilisi asjaolusid – välja arvatud juhtudel, kui tema tuvastuste sisuline ebatäpsus tuleneb talle esitatud dokumentidest – ja teiseks neid asjaolusid hindama (30. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 83 Seega, kui Üldkohtule esitatud tõendeid ei ole moonutatud, ei kujuta faktiliste asjaolude hindamine endast õigusküsimust, mis alluks sellisena Euroopa Kohtu kontrollile (30. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 84 Kui apellant väidab, et Üldkohus on tõendeid moonutanud, peab ta ELTL artikli 256, Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimese lõigu ning Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punkti d kohaselt osutama täpselt tõenditele, mida Üldkohus on moonutanud, ning tooma välja hindamisvead, mis tema arvates on selle moonutamise põhjustanud. Lisaks selgub Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et moonutamine peab selgelt nähtuma kohtuasja toimiku materjalidest, ilma et oleks vaja faktilisi asjaolusid ja tõendeid uuesti hinnata (30. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, punkt 99 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 85 Praegusel juhul märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 77, et SEA võttis 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppe kohaselt selge ja täpse kohustuse tagada vähemalt viie aasta jooksul SEA Handlingu „kulude ja tulude tasakaal ning üldine majanduslik raamistik“, „säilitades haldussuutlikkuse ja parandades oluliselt ettevõtja võimalusi riigisisestel ja rahvusvahelistel turgudel tegutsemiseks“.
- 86 Seega tuleb tõdeda, et 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppe tingimusi saab tõlgendada nii, nagu tegi seda Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 77, see tähendab nii, et SEA pidi selle kohustuse alusel hüvitama SEA Handlingu võimaliku kahjumi, mis võis mõjutada tema majandustegevuse jätkuvust. Nagu Üldkohus samas punktis tõdes, kinnitavad sellist tõlgendust ka käesoleva kohtuotsuse punktis 5 osutatud hilisemad ametiühingute kokkulepped, mistõttu ei nähtu igal juhul toimikumaterjalidest selgelt väidetavat moonutamist.
- 87 Olgu veel vaid märgitud, nagu osutas õigesti komisjon ja märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 65–68, et Milano linn piirdub üksnes sellega, et vaidleb kokkuleppe väidetava moonutamise ettekäändel vastu sellele tõendile antud Üldkohtu hinnangule, kui ta väidab, et Üldkohus ei asetanud ennast kokkuleppe sõlmimise konteksti.
- 88 Järelikult tuleb kolmas väide osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Neljas väide, mis käsitleb erainvestori kriteeriumi

Poolte argumendid

- 89 Milano linn väidab, et Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktides 97, 107 ja 108 faktilisi asjaolusid valesti kvalifitseerinud, millega ta rikkus erainvestori kriteeriumi.
- 90 Esiteks, nagu tema väitel apellatsioonkaebuse teises väites tõendati, ei ole ei 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppes ega ühestki muust dokumendist võimalik järeldada, et on olemas strateegia SEA Handlingu kahjumi katmiseks SEA poolt.
- 91 Teiseks ei asetanud Üldkohus end erainvestori kriteeriumi hindamisel erilisse olukorda, milles SEA sellel ajal oli ja mis erineb tavalise erainvestori olukorrast, kuna SEA-l oli ainuõiguslik kontsessioon Milano lennujaamade haldamiseks 2041. aastani ning tema tegevusel oli seega madal riskiaste ja sellega kaasnes investeeringute väga pikaajalise kasumlikkuse perspektiiv.
- 92 Üldkohtu eksimus seisneb selles, et ta tähtsustas seda, et puudusid ajakohased majandusuuringud, millest nähtuks, et analüüsiti põhjalikult SEA Handlingu rekapiitalseerimise kasumlikkust ja investeeringute tasuvuse aega vastavalt kulude-tulude analüüsile. Eelkõige võib seda välja lugeda

vaidlustatud kohtuotsuse punktist 114, milles Üldkohus leidis ekslikult, et Milano linna esitatud majandusuuring ei ole asjakohane, tuues põhjuseks vaid asjaolu, et see oli koostatud pärast kõnealuste meetmete vastuvõtmist.

- 93 Kohtupraktikas ei nõuta, et tõendid meetme majandusliku ratsionaalsuse kohta pärineksid sellest ajast, kui meede vastu võeti, vaid et asjaomase kriteeriumi põhjal hinnataks meedet selle vastuvõtmise kontekstis, mis tähendab, et *ex ante* peab olema majandusuuringus kasutatud perspektiiv, mitte aga majandusuuring kui selline. On absurdne leida, nagu leidis Üldkohus, et erainvestori kriteeriumi kohaldamise *sine qua non* tingimus on see, et eraettevõtja esitab dokumendi, mis tema ennustusi kinnitab.
- 94 Milano linn tuletab sellega seoses meelde, et 2002. aastal olid SEA Handlingu väljavaated head ning tema saneerimise kulgu pidurdasid mitu hiljem asetleidnud välist ja ettenägematut sündmust. Seega ei olnud SEA-l vaja anda iga rekapitalizeerimise kohta uut konkreetset hinnangut selle kasumlikkuse kohta ning samuti ei olnud tal riigisisese õiguse alusel kohustust kolmandast isikust majandusspetsialistide abiga põhjendada kirjalikult nende sekkumiste ratsionaalsust. Kuna SEA Handlingu probleem oli seotud peamiselt tööjõukuludega, ei olnud mingit põhjust tellida majandusuuringuid.
- 95 Kolmandaks leidis Üldkohus Milano linna sõnul ekslikult, et komisjoni keeruliste majanduslike hinnangute üle on liidu kohtul üksnes piiratud kontroll. Nimelt tuleneb kohtupraktikast, et liidu kohus peab põhjalikult ja täielikult kontrollima nii faktilisest kui õiguslikust aspektist eeskätt seda, kuidas komisjon majandusliku iseloomuga andmeid on tõlgendanud.
- 96 Neljandaks heidab Milano linn Üldkohtule ette, et viimane pani talle erainvestori kriteeriumi tõendamise kohustuse, samas kui komisjon ei esitanud ühtegi sellekohast tõendit. Nimelt, nagu komisjon ka ise Üldkohtus möönis, ei teinud ta ühtegi lennujaama tugiteenuste turu-uuringut ega ühtegi seda kriteeriumi käsitlevat majandusuuringut või teiste võrreldavate ettevõtjate majandustulemuste analüüsi. Samuti ei toonud ta välja meetmeid, mida SEA oleks pidanud kõnealuse kriteeriumi alusel võtma.
- 97 Vastupidi sellele, mida kohtupraktika ette näeb, oletas komisjon, et SEA Handling sai eelise, ilma et tal oleks olnud positiivseid tõendeid selle olemasolu kohta, tuginedes negatiivsele eeldusele, mis tugineb sellise teabe puudumisele, mis võimaldaks teha vastupidise järelduse. Seega, kuna Üldkohus ei kontrollinud, kas komisjon võttis oma hinnangus arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, rikkus Üldkohus õigusnormi.
- 98 Komisjon ei pea Milano linna argumente põhjendatuks.

Euroopa Kohtu hinnang

- 99 Kõigepealt tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktis 90 kokkuvõtlikult esitatud Milano linna argumendid pelgalt kordavad teises väites esitatud argumente, mistõttu ei saa nendega nõustuda samadel kaalutlustel, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 75.
- 100 Mis puudutab seejärel käesoleva kohtuotsuse punktis 95 kokkuvõtlikult esitatud argumente Üldkohtu tehtava kohtuliku kontrolli kohta, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et komisjon peab oma uurimise raames eraettevõtja põhimõtte kohaldamisel andma keerulise majandusliku hinnangu ja et liidu kohus ei saa komisjoni antud keeruliste majanduslike hinnangute kontrollimisel riigiabi valdkonnas asendada komisjoni majanduslikku hinnangut enda omaga (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Larko vs. komisjon*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, punkt 39).

- 101 Seetõttu ei rikkunud Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuses õigusnormi, kui ta kontrollis vaid seda, kas erainvestori kriteeriumi kohaldamist käsitlevates komisjoni majanduslikes hinnangutes on tehtud ilmne hindamisviga.
- 102 Vastupidi Milano linna väidetele ei saa 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsusest KME Germany jt vs. komisjon (C-272/09 P, EU:C:2011:810) ja 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsusest Chalkor vs. komisjon (C-386/10 P, EU:C:2011:815) tuleneva kohtupraktika põhjal teha ühtegi muud järeldust. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 80 sisuliselt märkis, ei ole riigiabi käsitlevate komisjoni otsuste üle tehtava kohtuliku kontrolli suhtes kohaldatav sama kohtupraktika, mis puudutab kohtulikku kontrolli komisjoni otsuste üle, milles tuvastatakse ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumine ja määratakse vajaduse korral nende rikkumiste eest rahalised karistused.
- 103 Kolmandaks, mis puudutab väidet, et Üldkohus eiras vaidlustatud kohtuotsuse punktides 113–117 tõendamiskoormise jaotust, on oluline meelde tuletada, et mõiste „abi“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses ei saa hõlmata meedet, mis võeti ettevõtja kasuks riigi ressursse kasutades, juhul kui see ettevõtja oleks saanud samasuguse eelise tavapärasel turutingimustele vastavatel asjaoludel, ning nende tingimuste hindamisel, milles selline eelis anti, tuleb üldjuhul kohaldada eraettevõtja põhimõtet (6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 104 Kui ilmneb, et erainvestori kriteerium võib olla kohaldav, peab komisjon paluma liikmesriigil esitada talle kogu asjakohane teave, mis võimaldab tal kontrollida, kas selle kriteeriumi kohaldatavuse ja kohaldamise tingimused on täidetud (5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 104, ning 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, punkt 47).
- 105 Erainvestori kriteeriumi kohaldamise eesmärk on nimelt teha kindlaks, kas ettevõtjale riigi vahenditest mis tahes vormis antud majanduslik eelis on niisugune, mis selle tagajärgi arvesse võttes moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kahjustada liikmesriikidevahelist kaubavahetust (5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 89). Järelikult ei tule kontrollida seda, kas erainvestor oleks toiminud täpselt samal viisil nagu avalik-õiguslik investor, vaid seda, kas ta oleks sarnasel tingimustel eraldanud sama suure summa, nagu eraldas avalik-õiguslik investor (vt selle kohta 5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 95).
- 106 Hindamaks, kas sama meetme oleks tavapärasel turutingimustel võtnud erainvestor, kes on riigiga võimalikult sarnases olukorras, tuleb arvesse võtta üksnes eeliseid ja kohustusi, mis on seotud riigi kui aktsionäri olukorraga, mitte aga neid, mis puudutavad teda kui avaliku võimu kandjat (5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 79). Kui liikmesriik tugineb haldusmenetluses erainvestori kriteeriumile, peab ta kahtluse korral tõendama üheselt ning lähtudes objektiivsetest ja kontrollitavatest tõenditest, et rakendatav meede pärineb temalt kui aktsionäriilt (5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 82).
- 107 Nendest tõenditest peab selgelt nähtuma, et asjaomane liikmesriik otsustas enne majandusliku eelise andmist või samal ajal sellega investeerida tegelikult rakendatud meetme abil riigi kontrollitavasse ettevõtjasse. Nõutavad võivad selles osas olla eelkõige tõendid, millest ilmneb, et kõnealune otsus põhineb majandushinnangutel, mis on võrreldavad nendega, mille käsitletava juhtumi asjaoludel oleks mõistlik erainvestor, kes on nimetatud liikmesriigiga võimalikult sarnases olukorras, enne selle investeeringu tegemist hankinud, et kindlaks teha sellise investeeringu kasumlikkus tulevikus (5. juuni 2012. aasta kohtuotsus, komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punktid 83 ja 84).
- 108 Praegusel juhul, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 101 märkis, ilmneb vaidlusalusest otsusest ja vaidlustatud kohtuotsusest ühemõtteliselt, et komisjon kohaldas otsuses eraettevõtja põhimõtet ja et erainvestori kriteeriumi kohaldatavus käesolevas asjas ei olnud arutuse all ei komisjonis ega Üldkohtus, nagu komisjon ka Euroopa Kohtu istungil kinnitas.

- 109 Erainvestori kriteeriumi kohaldamise kohta tuleb märkida, et see kriteerium kuulub tegurite hulka, mida komisjon peab abi olemasolu tuvastamisel arvesse võtma, ja tegemist ei ole seega erandiga, mida kohaldatakse üksnes liikmesriigi taotlusel, kui on tuvastatud, et esinevad kõik ELTL artikli 107 lõikes 1 toodud mõiste „riigiabi“ tunnused (5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 103, ning 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Larko vs. komisjon, C-244/18 P, EU:C:2020:238, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 110 Seega on komisjon see, kes on kohustatud eeskätt asjaomase liikmesriigi esitatud teavet arvesse võttes tõendama, et eraettevõtja põhimõtte kohaldamise tingimused ei ole täidetud, mis tähendab, et riigi kõnealune sekkumine toob kaasa eelise ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Larko vs. komisjon, C-244/18 P, EU:C:2020:238, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 111 Siinjuures tuleb märkida, et komisjon ei saa nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL artikli 108] kohaldamiseks (EÜT 1999, L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 7 alusel tehtava ametliku uurimismenetluse lõpetamise otsuses eeldada, et ettevõtja sai riigiabi näol eelise, tuginedes lihtsalt negatiivsele eeldusele, mis tugineb sellise teabe puudumisele, mis võimaldaks teha vastupidise järelduse, ning kui puuduvad muud tõendid, mis võiksid tõendada positiivselt sellise eelise olemasolu (17. septembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon vs. MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, punkt 58, ning 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Larko vs. komisjon, C-244/18 P, EU:C:2020:238, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 112 Kohtupraktika kohaselt on erainvestori kriteeriumi kohaldamisel siiski ainsana asjakohased investeerimisotsuse tegemise hetkel olemasolevad tõendid ja prognoositav areng (5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 105). Liati, kuna komisjonile ei ole investeerimisotsuse tegemise asjaolusid vahetult teada, peab ta erainvestori kriteeriumi kohaldamisel tuginema suures osas objektiivsetele ja kontrollitavatele tõenditele, mille asjaomane liikmesriik esitas kinnitamaks, et rakendatud meede pärineb temalt kui aktsionäriilt ja et kõnealune kriteerium on seega vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktides 106 ja 107 viidatud kohtupraktikale kohaldatav.
- 113 Järelikult, kuna arvesse tuleb võtta otsust, mille erainvestor oleks teinud investeeringu tegemise ajal, võib eelneva hinnangu puudumine, olemata küll iseenesest määrav, olla asjakohane, kontrollimaks komisjoni keerulisi majanduslikke hinnanguid, mida komisjonil tuleb erainvestori kriteeriumi kohaldamise kontekstis teha.
- 114 Nimelt, kui avalik-õigusliku investori kapitalisüstitid ei võta kuidagi arvesse kasumlikkuse – kas või pikaajalise – perspektiivi, ei saa neid pidada erainvestori kriteeriumile vastavaks ja need tuleb lugeda riigiabiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 21. märtsi 1991. aasta kohtuotsus Itaalia vs. komisjon, C-303/88, EU:C:1991:136, punkt 22, ning 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, punkt 61).
- 115 Nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 100 ja 101 märgiti, peab Üldkohus veenduma, et komisjoni keerulistes majanduslikes hinnangutes ei ole tehtud ilmset hindamisviga, mis tähendab, et Üldkohtul tuleb kontrollida mitte üksnes esitatud tõendite sisulist õigsust, usaldusväärsust ja sidusust, vaid ka seda, kas need tõendid kujutavad endast kogu asjakohast teavet, mida keerulise olukorra hindamisel tuleb arvesse võtta, ja kas need toetavad järeldusi, mis nende põhjal on tehtud (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Larko vs. komisjon, C-244/18 P, EU:C:2020:238, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 116 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 103 ja 104, ei ilmne vaidlustatud kohtuotsuse punktides 113–117 esitatud hinnangust ja sõltumata nendes punktides kasutatud sõnastusest, et Üldkohus oleks praegusel juhul rikkunud erainvestori kriteeriumi kohta kehtivaid tõendamiskoormise jaotuse reegleid.

- 117 Käesoleva kohtuotsuse punktides 85 ja 86 esitatud analüüsist selgub, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta järeldas, et SEA oli võtnud endale 26. märtsi 2002. aasta ametiühingute kokkuleppega kohustuse hüvitada vähemalt viie aasta jooksul SEA Handlingu võimalik kahjum, mis võis mõjutada tema majandustegevuse jätkuvust. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 105 ja 106 märkis, ei oleks erainvestor aga sellist kohustust võtnud, olemata enne asjakohaselt hinnanud oma kohustuse kasumlikkust ja majanduslikku ratsionaalsust. Neil asjaoludel ja käesoleva kohtuotsuse punktides 107 ja 114 viidatud kohtupraktikat arvestades võib selliste investeeringute kasumlikkusele või majanduslikule ratsionaalsusele enne asjakohase hinnangu andmata jätmise olla otsustav tegur, mis kinnitab, et erainvestor ei oleks sarnastel tingimustel eraldanud sama suurt summat, nagu eraldas avalik-õiguslik investor.
- 118 Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97 võtnud arvesse faktilisi asjaolusid, millele komisjon tugines vaidlusaluses otsuses, kui ta leidis, et kõnealused meetmed võeti ilma eelneva asjakohase hinnanguta, mille SEA olukorras olev erainvestor oleks nende meetmete kasumlikkuses ja majanduslikus ratsionaalsuses veendumiseks hankinud, analüüsis Üldkohus eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 113–117, kas komisjoni hinnangutes oli tehtud ilmne hindamisviga või mitte. Ta jõudis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 120 ja 132 järeldusele, et ilmset hindamisviga ei ole tehtud.
- 119 Järelikult, analüüsides eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 113–117, kas komisjon võis ilmset hindamisviga tegemata võtta seisukoha, kas haldusmenetluses esitatud tõendid tõendasid asjaomase hinnangu puudumist või mitte, teostas Üldkohus kontrolli, mis on tema ülesanne.
- 120 Neil asjaoludel ei eiranud Üldkohus nõuet, et komisjon peab tõendama, et eraettevõtja põhimõtte kohaldamise tingimused ei ole täidetud, kui ta järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 113–117, et komisjon ei teinud ilmset hindamisviga, kui ta jõudis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97 osutatud järeldusteni.
- 121 Lisaks ei saa Milano linn käesoleva kohtuotsuse punktides 117–120 esitatud kaalutlusi arvestades Üldkohtule põhjendatult ette heita, et ta eiras komisjoni tõendamiskoormist, pidamata valeks seda, et komisjon ei viinud läbi turu-uuringuid, et ta tugines negatiivsetele eeldustele või et ta ei võtnud arvesse kõiki asjakohaseid tõendeid.
- 122 Neljandaks, Milano linna etteheite kohta, et Üldkohus jättis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 114 ühe majandusuuringu arvesse võtmata vaid põhjusel, et see oli koostatud pärast kõnealuste meetmete võtmist, tuleb kõigepealt märkida, et need argumendid lähtuvad vaidlustatud kohtuotsuse ekslikust tõlgendamisest. Punkti 114 sõnastusest endast nähtub, et Üldkohus kontrollis Milano linna esitatud majandusuuringut sisuliselt ja jättis selle tähelepanuta ennekõike selles sisalduvate väidete lakoonilisuse ja vasturääkivuse tõttu ning seega selle sisemise puudulikkuse tõttu erainvestori kriteeriumi käsitleva analüüsi tarvis. Alles seejärel märkis Üldkohus punktis 114 ka seda, et kõnesolev majandusuuring on koostatud pärast kõnealuste meetmete võtmist.
- 123 Igal juhul tuleb tõdeda, et eraettevõtja põhimõtte kohaldamisel on ainsana asjakohased kõnealuse meetme võtmise otsuse tegemise hetkel olemasolevad tõendid ja prognoositav areng (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Larko vs. komisjon*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika), et teha eeskätt kindlaks põhjused, miks riigiasutus tegelikult otsustas vaidlusalused investeeringud teha. Kui aga abi andmisel on rikutud ELTL artikli 108 lõikes 3 sätestatud teatamiskohustust, antakse komisjoni majanduslik hinnang haldusmenetluse raames paratamatult pärast kõnealuste meetmete vastuvõtmist.
- 124 Järelikult, nii majandusuuringud ja -analüüsid, millel komisjoni majanduslik hinnang rajaneb, kui ka võimalikud sama laadi eksperthinnangud, millele asjaomane liikmesriik või abisaaja tuginevad vastuseks hinnangutele, millest lähtub komisjon, võivad olla eraettevõtja põhimõtte kohaldamisel asjakohased niivõrd, kui need tuginevad eranditult kõnealuse meetme võtmise otsuse tegemise hetkel olemasolevatele tõenditele ja prognoositavale arengule.

- 125 Kuna majandusuuring, millele Milano linn hindamisel tugineb, tehti pärast kõnealuste meetmete vastuvõtmist, ei saa see praegusel juhul seada kahtluse alla komisjoni järeldust, mille kohaselt puudus eelnev asjakohane hinnang nende meetmete kasumlikkuse ja majandusliku ratsionaalsuse kohta ning mis oli otsustav tegur, millele toetudes tegi komisjon kindlaks, et erainvestor ei oleks sarnastel tingimustel eraldanud sama suuri summasid, nagu SEA eraldas SEA Handlingule.
- 126 Siit järeldub, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta ühelt poolt kontrollis, kas Milano linna esitatud majandusuuring sisaldas asjakohaseid majandusanalüüsi elemente komisjoni majandusliku hinnangu seisukohast, mis komisjonil tuli eraettevõtja põhimõtte kohaldamisel anda, ning teiselt poolt leidis, et uuringu tegemine pärast seda, kui kõnealused meetmed olid vastu võetud, välistas, et selle olemasolu võiks tähendada, et komisjon tegi ilmse hindamisvea vaidlusaluses otsuses, mille kohaselt võeti kõnealused meetmed ilma eelneva asjakohase hinnanguta, mille SEA olukorras olev erainvestor oleks nende meetmete kasumlikkuses ja majanduslikus ratsionaalsuses veendumiseks hankinud.
- 127 Viieandaks, mis puudutab Milano linna argumenti, et Üldkohus ei asetanud ennast erilisse olukorda, milles SEA sellel ajal oli ja mida iseloomustasid väga pikaajalise kasumlikkuse väljavaated, siis ilmneb esmalt vaidlustatud kohtuotsuse punktist 112, et Üldkohus võttis seda asjaolu oma hinnangus arvesse.
- 128 Seejärel, isegi kui kasumiväljavaated peaksid ulatuma aastani 2041, nagu väitis Milano linn, oleks ta pidanud lisaks näitama, milline on nende meetmetega tehtud investeeringute tasuvuse väljavaade enne seda kuupäeva. Tuleb tõdeda, et Üldkohtu tehtud analüüsis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 113–131 just seda asjaolu kontrolliti.
- 129 Lõpuks tuleb Milano soovi Üldkohtu sellise analüüsi põhjendatus mõista nii, et ta palub Euroopa Kohtult faktiliste asjaolude uuesti hindamist, mis käesoleva kohtuotsuse punktis 66 viidatud kohtupraktika järgi ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse.
- 130 Neil asjaoludel tuleb neljas väide tagasi lükata.
- 131 Kõigist eelnenud kaalutlustest lähtudes tuleb apellatsioonkaebus rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 132 Kodukorra artikli 184 lõikes 2 on ette nähtud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, otsustab kohtukulude jaotuse Euroopa Kohus.
- 133 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mis on kodukorra artikli 184 lõike 1 kohaselt kohaldatav ka apellatsioonimenetlustele, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 134 Kuna Milano linn on kohtuvaidluse kaotanud ja komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb kohtukulud välja mõista Milano linnalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Comune di Milanolt.

Allkirjad